

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ 10 Ιουλίου 2025 | 20:00

Αποκάλυψη Reuters για παράνομα φυτοφάρμακα στην Ελλάδα – Κίνδυνος για το περιβάλλον και την υγεία

Τα απαγορευμένα φυτοφάρμακα είναι πιο δραστικά και πωλούνται φθηνότερα στη μαύρη αγορά. Η χρήση τους στην Ελλάδα αυξάνεται.

Σύνταξη

Ακρόαση άρθρου

Α Α

Παράνομα και επικίνδυνα φυτοφάρμακα εισάγονται παράνομα στην Ελλάδα και άλλες ευρωπαϊκές χώρες σε όλο και μεγαλύτερες ποσότητες, διαπιστώνει ρεπορτάζ του πρακτορείου Reuters, ένα φαινόμενο που απειλεί τη βιοποικιλότητα και δυνητικά την ανθρώπινη υγεία.

Με το κόστος των εντομοκτόνων, των ζιζανιοκτόνων, των μυκητοκτόνων και άλλων φυτοφαρμάκων να αυξάνεται, πολλοί αγρότες στρέφονται σε μια φθηνότερη εναλλακτική: υγρά σε πλαστικά μπουκάλια χωρίς ετικέτες που φέρνουν λαθρέμποροι διά ξηράς και διά θαλάσσης.

Τα προϊόντα αυτά είναι πιο αποτελεσματικά από τα νόμιμα σκευάσματα, δήλωσαν περισσότεροι από δέκα αγρότες στη Θεσσαλία. Είναι επίσης πιο επικίνδυνα: εργαστηριακές αναλύσεις που κοινοποιήθηκαν στο Reuters δείχνουν ότι τα μπουκάλια περιέχουν φυτοφάρμακα που έχουν απαγορευτεί εδώ και χρόνια στην ΕΕ.

Οι διαστάσεις του φαινομένου στην Ελλάδα είναι ενδεικτικές της κατάστασης και στην υπόλοιπη ΕΕ, δήλωσαν αγρότες, εκλεγμένοι αξιωματούχοι, αρμόδιες αρχές και εκπρόσωποι της βιομηχανίας γεωργικών φαρμάκων.

Τα στοιχεία δείχνουν ότι η χρήση παράνομων ουσιών αυξάνεται, παρά τις προσπάθειες της ΕΕ να περιορίσει περαιτέρω τη χρήση φυτοφαρμάκων στο πλαίσιο της πράσινης μετάβασης.

Τουλάχιστον το 14% των φυτοφαρμάκων που χρησιμοποιούνται σήμερα στην ΕΕ είναι παράνομο, έναντι περίπου 10% το 2015, δείχνουν δεδομένα της Ένωσης. Σε ορισμένες περιοχές της Ελλάδας, το ποσοστό εκτοξεύεται στο 25%, ανέφερε ο Ελληνικός Σύνδεσμος Φυτοπροστασίας (ΕΣΥΦ), ο οποίος εκπροσωπεί τις εταιρείες φυτοφαρμάκων.

Ποσότητα-ρεκόρ 2.040 κατασχέθηκε στην Ευρώπη το 2022, το τελευταίο έτος για το οποίο διαθέτει η Ευροpol, τέσσερις φορές περισσότερο από ό,τι το 2019.

Δεδομένου ότι το λαθρεμπόριο συχνά δεν γίνεται αντιληπτό, οι πραγματικές διαστάσεις του προβλήματος πρέπει να είναι πολύ μεγαλύτερες από ό,τι δείχνουν τα επίσημα στοιχεία, ανέφεραν αρμόδιες αρχές στην Ελλάδα, τη Γαλλία, τη Γερμανία και την Ισπανία.

«Είναι μια μακροχρόνια ανησυχία» δήλωσε εκπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής απαντώντας σε ερώτηση του Reuters. Αν και οι χώρες-μέλη είναι αρμόδιες για την αντιμετώπιση της λαθρεμπορίας, είπε ο εκπρόσωπος, η Κομισιόν εργάζεται για την έγκριση νέων σκευασμάτων που θα διευκολύνουν τους αγρότες.

Ο υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης Κώστας Τσιάρας διαβεβαίωσε ότι η Ελλάδα εργάζεται για την προστασία της δημόσιας υγείας, την υποστήριξη των αγροτών και την προώθηση ασφαλών και νόμιμων γεωργικών πρακτικών. «Η μάχη κατά της παρανομίας αποτελεί προτεραιότητα για εμάς» δήλωσε.

Κίνητρα παρανομίας

Οι έλληνες αγρότες ζουν ακόμα τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης του 2010-18 και επιπλέον αντιμετωπίζουν τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, η φέρνει ξηρασίες και εξάπλωση των φυτοπαθογόνων.

Τα φυτοφάρμακα αντιστοιχούν έως και στο 50% του κόστους, ανέφεραν ορισμένοι καλλιεργητές. Ένα λίτρο ενός δημοφιλούς νόμιμου εντομοκτόνου κοστίζει έως και 380 ευρώ, ενώ οι παράνομες εναλλακτικές λύσεις πωλούνται στη μαύρη αγορά για 200-230 ευρώ, είπαν.

Οι υψηλές τιμές απειλούν την αγροτική οικονομία του θεσσαλικού κάμπου που παράγει μήλα, αμύγδαλα, σιτηρά και βαμβάκι. Οπωρώνες της περιοχής εγκαταλείπονται καθώς ο πληθυσμός αναζητά αλλού εργασία.

«Πρέπει να γίνει εγκληματίας ένας αγρότης για να επιζήσει» διερωτήθηκε ο Γιώργος Ζεϊκός, μηλοπαραγωγός τέταρτης γενιάς στο χωριό της Αγιάς. «Είναι άλλο να παραβεί κανείς τον νόμο για το κέρδος και άλλο να το κάνει απλώς για να επιζήσει» είπε.

Ο Ζεϊκός δήλωσε ότι ο ίδιος έχει αρνηθεί προτάσεις να προμηθευτεί παράνομα σκευάσματα, είπε όμως ότι οι αγρότες σε έξι γειτονικά χωριά τα έχουν δοκιμάσει.

Ένα άλλο κίνητρο είναι η υψηλή αποτελεσματικότητα των παλαιότερων, παράνομων φυτοφαρμάκων. Αγρότες στο χωριό της Μεταμόρφωσης που παράγουν βαμβάκι θυμούνται ότι τα παλιά φάρμακα ήταν τόσο δραστικά ώστε ούτε τα πουλιά δεν πετούσαν πάνω από τα χωράφια μετά τον ψεκασμό. Σήμερα απαιτούνται δύο εφαρμογές με διπλάσια από τη συνιστώμενη δόση.

Τα παράνομα προϊόντα είτε φτάνουν μέσω Βουλγαρίας κρυμμένα σε ελαστικά αυτοκινήτων ή μεταφέρονται με τις βάρκες των διακινητών που μεταφέρουν μετανάστες από την Τουρκία, ανέφεραν αγρότες και αξιωματούχοι.

Σε ένα χωριό της Θεσσαλίας, ένας καλλιεργητής αμυγδάλων παραδέχτηκε ότι κάποια στιγμή είχε φέρει οδικώς από τη Βουλγαρία πέντε κούτες παράνομων προϊόντων για τον ίδιο και τους γείτονές του. Σε ένα άλλο χωριό, ένας γεωργός είπε ότι οι ντόπιοι δίνουν τις παραγγελίες τους σε έναν μεσάζοντα γνωστό ως «ο Βούλγαρος».

Οι γεωργοί πληρώνουν μετρητά, ψεκάζουν τα χωράφια τους τη νύχτα και καίνε τα άδεια δοχεία για να καλύψουν τα ίχνη τους. «Αν το θέλεις θα το βρεις» είπε ο Θανάσης Κωστής, καλλιεργητής στη Μεταμόρφωση, ο οποίος λέει ότι ο ίδιος δεν έχει χρησιμοποιήσει παράνομα σκευάσματα.

Στη Βουλγαρία η Υπηρεσία Ασφάλειας Τροφίμων ανέφερε ότι από τον Οκτώβριο έχει ενισχύσει τους ελέγχους για την πάταξη του λαθρεμπορίου.

Όλο και περισσότερο, το λαθρεμπόριο μιμείται τις πρακτικές του οργανωμένου εγκλήματος, δήλωσε ανώτερος έλληνας αξιωματούχος που ζήτησε να παραμείνει ανώνυμος, με τις εργασίες να καταμερίζονται μεταξύ εισαγωγής, διανομής και αποθήκευσης.

Κίνδυνοι για την υγεία

Τα σκευάσματα που κατάσχονται εξετάζονται στο Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο της Αθήνας. Πολλά φέρουν βουλγαρικές, τουρκικές ή χειρόγραφες ετικέτες, ενώ η νομοθεσία επιτρέπει μόνο τις ελληνικές. Κάποια έρχονται σε συσκευασίες που μιμούνται εγκεκριμένα φυτοφάρμακα, περιέχουν όμως επιβλαβείς ουσίες, ανάμεσά τους άγνωστοι διαλύτες.

Σύμφωνα με τη Europol και την ελληνική αστυνομία, πολλές από τις ουσίες αυτές προέρχονται από την Κίνα.

Αρκετά φυτοφάρμακα έχουν απαγορευτεί λόγω πιθανών κινδύνων για την υγεία, όπως ενδεχόμενες βλάβες στο ήπαρ, τους νεφρούς και τους πνεύμονες. Κάποια από αυτά κυκλοφορούν νόμιμα σε άλλες χώρες όπως οι ΗΠΑ.

Περισσότερα από 12 απαγορευμένα φυτοφάρμακα ανιχνεύθηκαν στην Ελλάδα το 2024, σύμφωνα με αποτελέσματα εργαστηριακών αναλύσεων που περιήλθαν στην κατοχή του Reuters.

Σύμφωνα με δεδομένα του υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης, δέκα απαγορευμένα σκευάσματα ανιχνεύθηκαν σε προϊόντα όπως ελιές, κεράσια, τομάτες, σταφύλια και πορτοκάλια.

Αν και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας διαβεβαιώνει ότι ο κίνδυνος από ίχνη φυτοφαρμάκων είναι μικρός, οι αγρότες που χρησιμοποιούν παράνομα χημικά μπορεί να απειλούνται.

Στις αρχές της δεκαετίας του 2000, μελέτη ερευνητών του Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου Θεσσαλίας ανέφεραν ότι αγρότες που κάπνιζαν και παράλληλα εκτίθεντο σε φυτοφάρμακα εμφάνισαν πνευμονική ίνωση, μια ανίατη πάθηση. Το 2006 δημοσίευσαν μελέτη που, σε συνδυασμό με ανάλογα ευρήματα στη Γαλλία, οδήγησαν στην επίσημη αναγνώριση μιας νέας πάθησης, της συνδιαστικής πνευμονικής ίνωσης και εμφυσήματος.

Πολλοί αγρότες όμως αψηφούν τους κινδύνους.

«Όλα τα φυτοφάρμακα έχουν συνέπειες» είπε ο Κωστής, ο αγρότης από τη Μεταμόρφωση. «Είχα προστατευτική μάσκα, φέτος όμως δεν τη φόρεσα καθόλου».